

Ikääntyneeseen henkilöön kohdistuvan taloudellisen hyväksikäytön tunnistaminen ja torjunta

Taloudellinen hyväksikäyttö tarkoittaa ikääntyneen rahojen tai muun omaisuuden käyttöä, myymistä tai hävittämistä ilman hänen lupaansa. Taloudellista hyväksikäyttöä on myös rahojen tai muun omaisuuden eriasteinen kiristäminen, harhauttaminen tai muulla tavalla ikääntyneen avuntarpeen, luottamuksen tai sairauden vuoksi alentuneen arviointikyvyn hyväksikäyttäminen.

Ikääntyneen taloudellista hyväksikäyttöä on esimerkiksi:

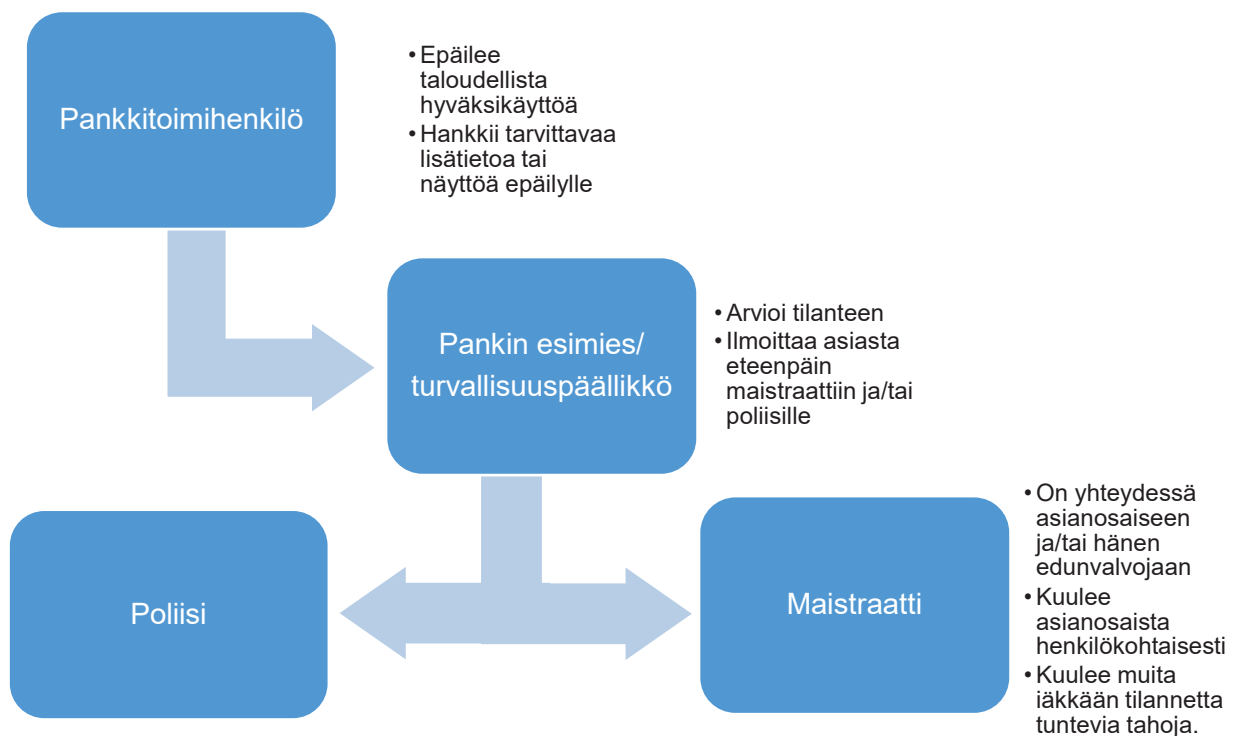
- Pankkiasiakirjojen, pankki-, maksu-, luottokortin tai verkkopalvelutunnusten käyttö luvatta.
- Raha-asioiden hoitaminen luvatta tai väärinkäyttämällä saatua valtakirjaa.
- Rahojen tai omaisuuden käyttäminen ilman ikääntyneen lupaa.
- Painostaminen antamaan rahaa tai muuta omaisuutta lahjana, lainana tai ennakkoperintönä.
- Painostaminen ottamaan lainaa tai luottoa, antamaan vakuutta tai takaamaan laina tai luotto.
- Painostaminen myymään tai luopumaan omaisuudesta jonkun toisen eduksi.
- Painostaminen tai harhauttaminen tekemään muita taloudellisia toimia jonkun toisen eduksi.

Ikääntynyt saattaa olla taloudellisen hyväksikäytön uhri jos:

- hän näyttää pelkäävän, välttelee katsekontaktia tai haluaa, että asiat hoidetaan hyvin nopeasti
- hän voi olla hermostunut ja ärtyinen
- hän on sekava eikä pysty antamaan järkeviä vastauksia raha-asioista
- hän hoitaa pankkiasioita sellaisen henkilön kanssa, joka ei ole pankille ennestään tuttu, ikääntyneen omainen tai edunvalvoja
- seurassa olevan henkilön ulkoasu tai käyttäytyminen on poikkeava
- seurassa oleva henkilö käyttäytyy ylimielisesti, hermostuneesti, aggressiivisesti tai haluaa palveluiden tapahtuvan mahdollisimman nopeasti
- seurassa oleva henkilö puhuu iäkkään asiakkaan puolesta vaikka hän on läsnä tai painostaa iäkästä asiakasta tekemään päätöksiä
- ikääntyneen seurassa vai välittömässä läheisyydessä on useampi henkilö.

Seuraava toiminta voi olla merkki taloudellisesta hyväksikäytöstä:

- Poikkeavan aktiivinen tilin ja pankkipalvelujen käyttö
- Isot tai useat käteisnostot
- Pyyntöjä antaa kolmannelle osapuolelle pääsy asiakkaan internetpankkiin, luottokortille ja laskujen maksuun
- Uusien luottokorttien hankkiminen, vaikka asiakkaalla on hyvä luottohistoria
- Epäilyttävät allekirjoitukset asiakirjoissa
- Kulutus ei vastaa asiakkaan normaalia kulutuskäyttäytymistä tai kulutus on yli asiakkaan maksukyvyn
- Pankkilainojen hankkiminen tai takauksien ja vakuuksien antaminen ymmärtämättä niiden merkityksiä
- Asiakas on epätietoinen maksuista tai hänelle aiheutuvien pankkitoimenpiteiden seurauksista

Kun epäilet iäkkään asiakkaan taloudellista hyväksikäyttöä:

- Varaa aina hieman enemmän aikaa ikääntyneen kanssa asiointiin.
- Keskustele ikääntyneen asiakkaan kanssa kahden kesken ilman seuralaista – mahdollisesti erillisessä huoneessa.
- Keskustele ikääntyneen seurassa olevan henkilön kanssa. Tiedustele hänen suhdettaan ikääntyneeseen, kuinka kauan ovat tunteneet jne.
- Tee (mahdollisuuksien mukaan) yleisiä havaintoja seurassa olevasta/olevista henkilöistä, myös heistä, jotka eivät asioi tiskillä tai jotka ovat mahdollisesti konttorin ulkopuolella.
- Soita ikääntyneelle tilinomistajalle satunnaiseen aikaan, jos hän ei itse ole paikalla, kun valtakirja tuodaan.
- Palaa hänen kanssaan asiaan rauhassa myöhemmin, kysy arjesta, rahan käytöstä ja tarpeesta. Toista samat kysymykset uudestaan vähän eri muodossa keskustelun aikana. Tarkista, että henkilö ymmärtää mitä olette keskustelleet.
- Anna neuvoja ja ohjaa häntä pankki- ja raha-asioiden turvallisessa hoidossa.
- Keskustele asiasta kollegasi tai esimiehesi kanssa. Pyydä myös heidän arvionsa tilanteesta.
- Ilmoita epäilyksesi maistraattiin, vaikka se ei maistraatissa johtaisi sillä hetkellä toimenpiteisiin. Ilmoitus kirjataan ja sillä voi olla merkitys seuraavan ilmoituksen yhteydessä.
- Henkilö, joka on saanut tiedon ilmeisesti edunvalvonnan tarpeesta olevasta henkilöstä, voi vaitiolovelvollisuuden estämättä ilmoittaa asiasta holhousviranomaiselle.
- Tee ilmoitus poliisille. Ilmoituksen epäilystä rahanpesusta voi tehdä keskusrikospoliisin rahapesun selvittelykeskukselle.